

SATVRA XVI

Qvis numerare queat felicitis praemia, Galli,
militiae? nam si subeuntur prospera castra

.

me pauidum excipiat tironem porta secundo
sidere. plus etenim fati ualet hora benigni
quam si nos Veneris commendet epistula Marti 5
et Samia genetrix quae delectatur harena.

commoda tractemus primum communia, quorum
haut minimum illud erit, ne te pulsare togatus
audeat, immo, etsi pulsetur, dissimulet nec
audeat excussos praetori ostendere dentes 10
et nigram in facie tumidis liuoribus offam
atque oculum medico nil promittente relictum.

Bardaicus iudex datur haec punire uolenti
calceus et grandes magna ad subsellia surae
legibus antiquis castrorum et more Camilli 15
seruato, miles ne uallum litiget extra
et procul a signis. 'iustissima centurionum
cognitio est tigitur† de milite, nec mihi derit
ultio, si iustae defertur causa querellae.'

tota cohors tamen est inimica, omnesque manipuli 20
consensu magno efficiunt curabilis ut sit
uindicta et grauior quam iniuria. dignum erit ergo
declamatoris mulino corde Vagelli,
cum duo crura habeas, offendere tot caligas, tot

1 galli *PU*: galle Φ 2 nam] quod *Prisc. G.L.K.* ii. 399, 435
subeuntur *PF Prisc. ibid.*: subeantur Φ post hunc uersum aliqua
excidisse intellexit Jabn 8 ne te *PAO*: nec *U*: si te Φ 12 oculum
PU: oculo *F*: oculos Φ relictum *FU*: relictos Φ : om. *P* 18 igitur]
inquis uel inquit uel sed enim *Housman* 21 efficiunt *PF*: efficiunt
 Φ curabilis *PSAFU*: curabitur Φ 22 et *PAFTU*: om. Φ
23 mulino *PSZ*: mutinensi $\Phi\Sigma$: mutinensis *GKTU* 24 caligas tot
codd. recentiores: caligatos *P\Phi*

IVVENALIS

milia clauorum. quis tam procul adsit ab urbe 25
 praeterea, quis tam Pylades, molem aggeris ultra
 ut ueniat? lacrimae siccentur protinus, et se
 excusaturos non sollicitemus amicos.

‘da testem’ iudex cum dixerit, audeat ille
 nescio quis, pugnos qui uidit, dicere ‘uidi,’ 30
 et credam dignum barba dignumque capillis
 maiorum. citius falsum producere testem
 contra paganum possis quam uera loquentem
 contra fortunam armati contraque pudorem.

praemia nunc alia atque alia emolumenta notemus 35
 sacramentorum. conuallem ruris auiti
 improbus aut campum mihi si uicinus ademit
 et sacrum effodit medio de limite saxum,
 quod mea cum patulo coluit puls annua libo,
 debitor aut sumptos pergit non reddere nummos 40

uana superuacui dicens chirographa ligni,
 expectandus erit qui lites incohet annus
 totius populi. sed tum quoque mille ferenda
 taedia, mille morae; totiens subsellia tantum
 sternuntur, iam facundo ponente lacernas 45
 Caedicio et Fusco iam micturiente parati
 digredimur, lentaque fori pugnamus harena.
 ast illis quos arma tegunt et balteus ambit
 quod placitum est ipsis praestatur tempus agendi,
 nec res atteritur longo sufflamine litis. 50

solis praeterea testandi militibus ius
 uiuo patre datur. nam quae sunt parta labore
 militiae placuit non esse in corpore census,

25 adsit *Collins*: absit *PΦ*: sit *F* 29 cum *PFU*: quem *Φ*: quom
Ribbeck. cf. iii. 37 30 qui uidit *PTU*: uidit qui *Φ* 38 et *PFU*:
 aut *Φ* 39 patulo *PFOU*: uetulo *Φ* 41 *cf. xiii. 137* 43 tum
Φ: tunc *PAFG* 45 lacernas *PFU*: lucernas *Φ* 48 illis *AHKT*:
 illi *PΦ* 49 ipsis *PFTU*: illis *Φ*

omne tenet cuius regimen pater. ergo Coranum
signorum comitem castrorumque aera merentem 55
quamuis iam tremulus captat patèr; hunc fauor aequus
prouehit et pulchro reddit sua dona labori.
ipsius certe ducis hoc referre uidetur
ut, qui fortis erit, sit felicissimus idem,
ut laeti phaleris omnes et torquibus, omnes 60

56 fauor *Ruperti*: labor *PΦ*